

Nr 761

Av herr Johansson i Öckerö m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till lag om allmän försäkring, m. m.

(Lika lydande med motion nr 633 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 90 till årets riksdag med förslag om allmän försäkring, m. m., behandlas resultatet av den utredning om effektivisering av pensionsstyrelsens frivilliga försäkring, som tillkommit på socialministerns initiativ.

Från västkustfiskets sida har utredningsarbetet rörande den frivilliga statliga pensionsförsäkringen följts med mycket stort intresse, och representanter för Svenska västkustfiskarnas centralförbund har beretts tillfälle att för utredningsmannen framlägga synpunkter på fiskarnas pensioneringsproblem. I sitt remissyttrande över utredningens förslag har förbundet uttalat, att de av utredningen föreslagna kompletteringsförsäkringarna ur fiskets synpunkt är synnerligen värdefulla. Förbundet meddelade även i yttrandet, att man till 1 januari 1963, då de nya bestämmelserna föreslogs skola träda i kraft, beslutat att till deltagande anmäla samtliga medlemmar, som är aktiva yrkesfiskare i ålder upp till 65 år. Den frivilliga försäkringen skulle därmed tillföras över 4 000 fiskare med en sammanlagd årlig premie på betydligt mer än 1 milj. kronor. Enligt förbundets beslut skulle därutöver som särskild premieförstärkning för medlemmar i åldern 45—65 år ur förbundets fonder utbetalas 3,5 milj. kronor till försäkringen. Medlemmarna skulle främst få välja mellan följande av de av utredningen föreslagna nya försäkringsformerna, nämligen temporär ålderspension, livsvarig ålderspension kombinerad med förtidspension samt livsvarig ålderspension kombinerad med förtids- och änkepension.

För våra yrkesfiskare har det blivit en stor besvikelse, att enligt propositionen den frivilliga statliga pensionsförsäkringen skulle utbyggas endast med temporär ålderspension, medan de övriga av utredningen förordade och av ett flertal remissorgan understödda ytterligare försäkringsformerna icke tagits med. Framför allt gäller detta utredningens förslag om att den nuvarande försäkringsformen med livsvarig ålderspension skulle kunna kombineras med förtidspension.

Västkustfiskarnas pensionsproblem måste ses mot bakgrund av att en ganska betydande del av dessa yrkesutövare har begagnat sig av rätten till

undantagande från ATP. Detta har sin grund i att näringens ekonomiska villkor för många av dessa fiskare icke medgett den belastning, som ATP-premierna utgör. Fisket ger en i förhållande till många andra yrkesgrenar relativt blygsam inkomst, och härtill kommer att fiskaren ur denna inkomst måste presteras ett sparande tillräckligt stort för anskaffning av den allt dyrbarare båt- och redskapsutrustningen liksom det för bosättningen som regel nödvändiga egnahemmet. Det nuvarande systemet att västkustens yrkesfiskare själva äger sina båtar och redskap och är bosatta i samhällen, där huvudregeln är att varje familj äger sitt hus, är av omistligt värde för näringen. Försök med rederidrivet fiske har icke haft framgång i Sverige, och denna företagsform har också svårt att i utlandet effektivt konkurrera med det svenska fisket. För den uppväxande fiskargenerationen är det därför nödvändigt att av inkomsten spara en betydande del för finansiering av båtköp liksom för bosättningen. Detta är skälet till att så många fiskare icke ansett sig kunna klara den ytterligare ekonomiska belastning, som ATP-premien utgör.

För att i detta läge ordna fiskares pensionsfråga på bästa möjliga sätt har Svenska västkustfiskarnas centralförbund som nämnts beslutat att med hjälp av såväl uppsamlade fonder som inflytande medlemsavgifter pensionsförsäkra samtliga aktiva medlemmar i den statliga frivilliga pensionsförsäkringen.

Det kan i detta sammanhang erinras om att Centralförbundet redan tidigare måst gripa in på liknande sätt inom ett närliggande område. Med ingången av år 1955 upphörde nämligen den särskilda statliga olycksfallsförsäkring för fiskare, som då hade funnits sedan år 1912. Inför hotet att västkustens yrkesfiskare skulle stå utan skydd för yrkesskador tecknade förbundet med riksförsäkringsanstalten ett avtal, varigenom samtliga aktiva medlemmar av förbundet blev yrkesskadeförsäkrade. Denna försäkring är fortfarande i kraft. Organisationen erlagger för samtliga medlemmar premier för en grundförsäkring, varjämte medlemmarna genom organisationen individuellt bygger på försäkringen i förhållande till vederbörandes arbetsinkomst. År 1961 erlade Centralförbundet till riksförsäkringsanstalten (riksförsäkringsverket) premier på sammanlagt 153 000 kronor för denna yrkesskadeförsäkring.

Det sätt på vilket Centralförbundet har för avsikt att ordna medlemmarnas pensionering genom anslutning till den statliga frivilliga pensionsförsäkringen har en social bakgrund, som i detta sammanhang bör framhållas. Pensioneringen skall nämligen finansieras genom en avgift motsvarande 1 procent av fångstvärdet. Detta innebär att fiskelagets alla medlemmar kommer i åtnjutande av samma pensionspremie, detta vare sig de är delägare i båt och redskap eller icke. Ägarna av båt och redskap kommer alltså att bidra till pensioneringen för de icke båtägande medlemmarna. En viss utjämning av pensionspremierna kommer vidare att ske de olika fiskelagen

emellan. Fiskelag med höga fångstvärden får avstå en del av den procentuella avgiften till sådana fiskelag, där fångstvärdet understiger 10 000 kronor per man. I intet fall kommer nämligen pensionspremien att bli lägre än 100 kronor per fiskare, motsvarande ett fångstvärde av 10 000 kronor. Vidare kommer som nämnts en särskild premieförstärkning att ske för medlemmar i åldern över 45 år och med stigande skala alltefter åldern.

Den av förbundet beslutade pensioneringen med en kostnad motsvarande 1 procent av fångstvärdet betyder för innevarande år en genomsnittlig premie av omkring 300 kronor per fiskare.

Av propositionen nr 90 framgår, att en mera väsentlig utbyggnad av den frivilliga statliga pensionsförsäkringen avstyrkts närmast på grund av att socialförsäkringsadministrationen ej kan i nuvarande reformskede påläggas också alla de av utredningen förutsatta uppgifterna. För att det skall bli möjligt att genomföra den av förbundet beslutade pensioneringen synes det vara till fyllest om — utöver den i propositionen förutsatta kompletteringen med försäkring för temporär ålderspension — också den av utredningen förordade försäkringsform införes, som avser livsvarig ålderspension i förening med förtidspension. En sådan ytterligare komplettering synes ej behöva innebära någon större utökning av de administrativa resurserna.

Någon ändring kräves icke av de i propositionen föreslagna grundläggande bestämmelserna om den frivilliga statliga pensionsförsäkringen, vilka skall inflyta i lagen om allmän försäkring m. m. Den av oss nu förordade utvidgningen återverkar blott på de nya föreskrifter om denna försäkring som Kungl. Maj:t utfärdar.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 90 måtte uttala, att den frivilliga statliga pensionsförsäkringen bör utvidgas på sätt i motionen anförts.

Stockholm den 30 mars 1962

Olof Johansson

E. Staxäng

Wald. Svensson

Lennart Mattsson

Johannes Antonsson
